

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Buitenlandse Zaken (Stikker), 19 juli 1950

Mede voor Van Maarseveen en Schokking.

Met grote bezorgdheid heb ik kennis genomen van Uw 134 aan Reuchlin. Ik ontving dit telegram juist nadat ik mijn advies over Nieuw-Guineakwestie had afgesloten. Dit advies zend ik U onveranderd per luchtpost. Het verontrust mij, dat bedoelde stap ook in Canberra zal worden medegedeeld. Aldaar is geheimhouding waarschijnlijk niet gewaarborgd. Bedenklijker acht ik echter, dat deze stap bij Combined Chiefs of Staff wordt ondernomen zonder vooraf bij het State Department te informeren of deze stap wel welkom is. Het maakt naar mijn mening een vreemde indruk, dat men zich tot een militaire instantie wendt om aandacht te vragen voor de grote betekenis van voortgezette Nederlandse souvereiniteit over Nieuw-Guinea. Weliswaar wordt daaraan toegevoegd: voor geallieerde defensie. Immers al sinds enige tijd is het bekend, dat het Nederlandse Regeringsstandpunt inhoudt, dat Nederland de souvereiniteit over West-Nieuw-Guinea wenst te behouden. Geloofd men dat het een goede indruk maakt, indien men een vorm kiest ter verdediging van dit standpunt, die er op lijkt, dat men een militair orgaan te hulp roept? Indien men al een dergelijke stap onderneemt, zou het dan niet verstandig geweest zijn eerst informeel te laten sonderen? Nu wendt de Nederlandse Regering zich tot Combined Chiefs of Staff en is zij voornemens de Regeringen van USA, Engeland en Australië in te lichten. Wat, indien Combined Chiefs of Staff op het ogenblik over de strategische ligging van Nieuw-Guinea anders oordelen dan de Nederlandse Regering? Dan zou men een slag in de lucht hebben gedaan. Indien de strategische ligging van Nieuw-Guinea thans belangrijk zou zijn, zou de Nederlandse Regering dan niet sterker gestaan hebben, indien zij verzoek zou hebben afgewacht? Is de bestaande olieproductie in Indonesië niet aanzienlijk belangrijker dan de olieproductie in Nieuw-Guinea? Is het fair tegenover de Uniepartner in zodanig document de nadruk te leggen op de nog niet geconsolideerde inwendige politieke toestand in Indonesië? Is het wel juist in een officiële demarche bij Combined Chiefs of Staff militaire samenwerking in Nieuw-Guinea met USA, Australië en Nieuw-Zeeland aan te bieden wanneer wij niet anders dan een positie van status-quo in Nieuw-Guinea hebben? Prejudiciëren wij de onderhandelingen met Indonesië op die wijze eigenlijk niet op een ontoelaatbare manier? Er zou hierop kunnen worden geantwoord, dat Indonesië in de Nieuw-Guineakwestie niet steeds op fraaie wijze is opgetreden, doch kan daar tegenover niet worden gesteld, dat men internationaal van Nederland een andere standaard van optreden verwacht? In ieder geval staat voor mij vast dat, wanneer deze demarche uitlekt, zij tot ernstige verstoring van de verhouding met Indonesië moet leiden.

Ik schrijf dit alles op gevaar af, dat mij deze critiek kwalijk zal worden genomen. De belangen, die hier op het spel staan, acht ik echter zo groot, dat ik U mijn mening zonder voorbehoud moet zeggen. Bedoelde stap is of ingegeven door onze wens tot behoud van Nieuw-Guinea, doch dan kan ik deze niet elegant vinden, of hij is ingegeven door de zorgwekkende toestand in de wereld. In laatstgenoemde geval veroorloof ik mij er de aandacht op te vestigen, dat, naar mijn oordeel, bij een derde wereldoorlog op betrekkelijk korte termijn de positie van Nederland in Europa aanzienlijk groter gevaar loopt dan de positie van Indonesië. Dit zou voor ons aanleiding kunnen zijn bepaalde punten vanuit een andere gezichtshoek te overwegen. Ik hoop, dat het nog mogelijk is deze stap achterwege te laten. Het spreekt vanzelf, dat de verantwoordelijkheid voor dit soort stappen geheel bij de Regering ligt, doch ik vraag mij toch af of het niet gezonder zou zijn, indien de Regering in dit soort zaken advies zou vragen van die Chefs de Poste, die het nauwst bij de kwestie zijn betrokken, vooral wanneer daartoe nog tijd bestaat.